

El futur de la llengua catalana a debat

¿La fi del català?

Un conjunt d'intel.lectuals i experts del Principat reflexionen sobre el futur de la nostra llengua. EL TEMPS ha volgut introduir dins la polèmica representants de tot l'àmbit lingüístic català.

El debat va aplegar intel.lectuals com Josep Ma. Castellet, Joan Solà i Vicent Pitarch.

La recent publicació de dos articles on a partir d'una anàlisi de la situació actual del català se'n preveia una progressiva desaparició com a llengua d'ús normal, ha tornat a desencadenar la polèmica sobre el futur de la nostra llengua. Els autors, d'una banda Modest Prats, gironí i professor d'Història de la Llengua; i de l'altra, els també professors gironins

August Rafanell i Albert Rossich, plantejen la necessitat de realitzar un salt qualitatiu en les directrius de la política de normalització lingüística i proposen avançar cap al monolingüisme. Si això no es dona, afirmen que el català deixarà d'utilitzar-se progressivament fins a desaparèixer, a causa de la pressió que sobre ell exerceixen el castellà i el francès.

Per aquest motiu es reuniren a Barcelona convocats pels responsables dels quaderns *Cultura* i *Entorn*, que edita la Caixa de Barcelona, un grup d'experts per debatre sobre la polèmica. Entre els assistents, a banda dels esmentats Modest Prats i Albert Rossich, hi intervingueren Josep M^e. Ainaud de Lasarte –historiador–, Francesc Vallverdú –fundador del

Grup Català de Sociolingüística-, Xavier Folch –editor-, Joan Rigol –diputat al Parlament i ex-conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya-, Josep Ma. Castellet –escriptor i editor-, Francesc Noy –ex-director general d'Ensenyament- i Joan Solà –lingüista-. Tots ells parlen exclusivament des del Principat i del Principat. EL TEMPS ha cregut necessari que en un debat sobre l'estat actual de la llengua i el seu futur hi fossin també presents representants d'altres zones dels Països Catalans. D'aquesta manera es vol donar més entitat i més normalitat al debat. Hem convidat Vicent Pitarch –lingüista de Castelló-, Pere Verdaguier –escriptor de Perpinyà-, i Bernat Joan i Marí –lingüista d'Eivissa-. Així, doncs, s'inicia la sessió.

LA POLÈMICA

M. PRATS.- Ens han acusat de desmobilitzar la gent, de desmotivar-la. Hi ha hagut fins i tot atacs baixos i innobles. Per principi, crec que la discrepància i la discussió són bones. A més, és un error dir que anem bé si no és així.

A. ROSSICH.- La finalitat del nostre article era la d'advertir de la situació difícil, penosa i precària a què havia arribat el català i fer reaccionar els responsables de política lingüística. Explicuem que el català es troba en una situació molt difícil, bàsicament per dos motius: es redueix geogràficament i es degrada per la barreja d'estructures provinents del castellà. Volem conscienciar la gent i que no s'acomodi a la situació actual. Per a nosaltres hi ha un perill pitjor que desmobilitzar: instal·lar-nos en el bilingüisme.

J. Ma. AINAUD.- El que demostra aquesta polèmica és que no s'admet la discrepància i això és més preocupant que el tema lingüístic.

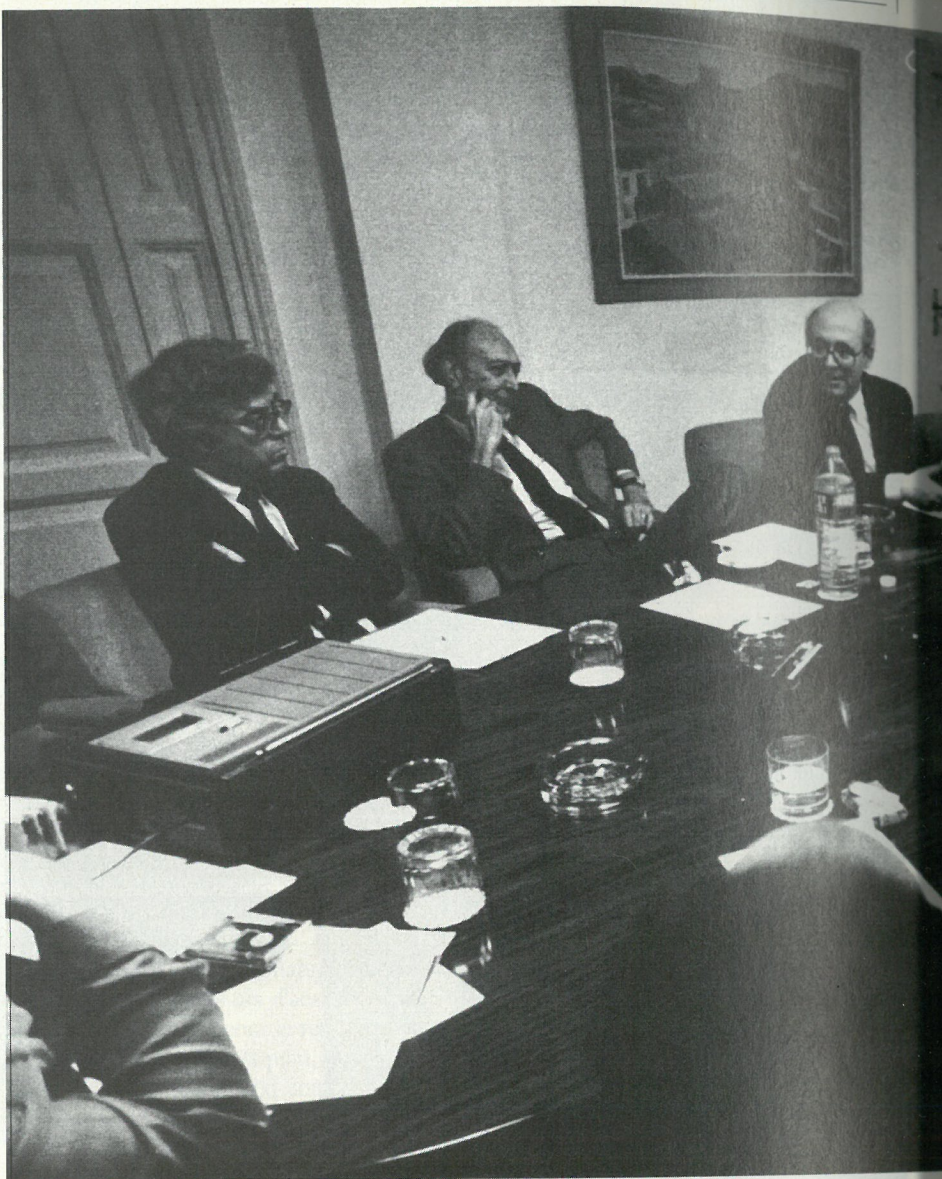
F. VALLVERDÚ.- He tingut una confusió. No sabia que la reunió es feia així, si no probablement no hauria vingut. No m'interessa. Discrepo totalment dels plantejaments alarmistes perquè penso que són contraproductius.

X. FOLCH.- A mi, el text del Modest em sembla oportuníssim, mobilitzador i conscienciator.

J. Ma. CASTELLET.- Mai un debat intel·lectual no ha de ser desmobilitzador per a ningú. Si algú es desmobilitza, mala sort.

F. VALLVERDÚ.- Sou uns experts en futurologia.

A. ROSSICH.- Això no és futurologia. El que és futurologia és dir que la substi-

túció i la desaparició del català no pot passar.

V. PITARCH.- Jo sempre que puc intento provocar ocasions favorables a qüestionar la realitat actual del català, perquè constitueix un dels nostres problemes monumentals i crònics, i la condició prèvia per abordar un problema és plantejar-lo. Amagar-lo fóra un recurs covard, o ximple. La situació actual del català és dramàtica.

P. VERDAGUER.- El català es troba en una situació nova i altament perillosa. Hi ha una possibilitat de desaparició, però em sembla molt aventurat fixar terminis.

B. JOAN.- Més que desaparició, el problema està en la residualització de l'idioma. L'ús del català és, en molts casos, només emblemàtic.

M. PRATS.- La popularització de la

discussió a través de la premsa ha deformat el que jo plantejava. Fins hi ha hagut qui ha intervingut en la polèmica sense ni tan sols haver-se llegit el text. No diré noms...

L'ÚS SOCIAL

M. PRATS.- La situació real de la llengua no havia estat tan malament com ara, perquè mai la realitat de l'altra llengua no havia estat tan penetrant. Per primera vegada un monolingüe català no pot viure normalment a Catalunya.

J. RIGOL.- El fet més positiu és que hi ha castellanoparlants que s'han passat al català. Jo crec que ho han fet pel prestigi que significa sentir-se pertanyents a una comunitat com la catalana.

A. ROSSICH.- El projecte engrescador per als immigrants ja hi és. Tenen més es-

perança que nosaltres. Em preocupa més l'abandonament de la parla per part dels catalanoparlants, i concretament, que quan fan el canvi no se'n adonen. És més fàcil que els immigrants aprenguin el català que impedir que els joves catalans l'abandonin.

B. JOAN.- També caldria dir que una de les armes que s'utilitzen contra l'ús normal del català rau en la seva fragmentació.

P. VERDAGUER.- L'esmicolament és sempre una etapa vers la desaparició d'una llengua.

BILINGÜISME-MONOLINGÜISME

M. PRATS.- El monolingüisme ha de ser a la llarga un objectiu. Per arribar-hi, cal bilingüitzar tota la població amb la tendència a fer del català la llengua pre-

dominant. Es un camí lent i difícil, i s'hi ha d'anar voluntàriament.

J. Ma. CASTELLET.- De monolingüisme se'n pot parlar, però la situació de Catalunya en aquests moments és per a ser estudiada des de l'òptica del bilingüisme.

A. ROSSICH.- L'evolució que seguim ens porta a l'extinció, cada vegada estem pitjor. Només a partir d'una llengua viva es pot aconseguir un país normal, és a dir monolingüe. Si aconseguim crear llocs exclusius d'ús del català, la gent ja farà el pas.

P. VERDAGUER.- L'establiment d'un monolingüisme català sembla difícil, però a la llarga cal que el català esdevingui dominant en la seva àrea si es vol salvar.

A. ROSSICH.- Em sembla indiscutible que s'hi ha d'anar. Si no ho hem fet abans

és per qüestions tàctiques.

X. FOLCH.- Mentre el català sigui prescindible està en perill.

V. PITARCH.- En la circumstància present costa pensar que els catalans ignorem l'espanyol o el francès. La qüestió és que el nostre espai de comunicació, com el de qualsevol comunitat, ha de definir-se per un vehicle lingüístic, i aquest hauria de ser el català. Això és una obvietat. Com també ho és que el discurs oficial del bilingüisme és una trampa inversa.

B. JOAN.- Personalment sóc partidari de substituir l'espanyol per l'anglès.

POLÍTICA LINGÜÍSTICA

M. PRATS.- Em sap greu que no hi hagi el senyor Miquel Renui (director general de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya, que estava convidat però s'excusà). La reacció que ha tingut al meu article em sona a música que no havia sentit des del temps de Franco. Em demana solucions concretes. No em toca a mi fer-les; si les tingúes, potser demanaria ser director general.

J.Ma. AINAUD.- Aquesta postura em preocupa: és defensiva i justificativa. Això no és bo d'entrada.

X. FOLCH.- El període d'inici de recuperació del català és massa curt per a traure'n conseqüències històriques sobre el resultat, tot i que sóc crític.

M. PRATS.- Quinze anys ja són material per a traure algunes conclusions. Si es continua amb aquest ritme la recuperació serà difícil.

F. NOY.- El 78 em pensava que arribaríem a menys del que hem arribat.

F. VALLVERDÚ.- Cal continuar potenciant la política lingüística coincident entre ajuntament i Generalitat, una política de no fer mal, però amb exigència, en positiu. La llei ha d'avançar i el salt a l'oficialitat del català es pot assolir.

X. FOLCH.- L'objectiu a curt termini d'una política de normalització hauria de ser aconseguir la bilingüització del país dels castellans, perquè els altres ja ho som.

A. ROSSICH.- El castellà a Catalunya hauria de ser un dret individual dels parlants, però no un dret col·lectiu del territori.

P. VERDAGUER.- Cal una voluntat política i del conjunt de la població al mateix temps que unes legislacions més favorables que les actuals.

MARC POLÍTIC

M. PRATS.- La situació on estem i que ja dura ve perquè l'establiment sempre sense posar en entredit el marc de l'estat unitari espanyol, que comporta necessàriament una unitat lingüística. Aquest discurs s'ha acceptat acríticament i mentre no es faci esclatar no tenim possibilitats d'avançar en la normalització. Ja estic desenganyat que el model lingüístic tingui sortida dins l'estricta marc estatal actual.

J. SOLÀ.- Quan un país, amb una ruqueria tan grossa com la de l'autodeterminació es fa enrere, més val deixar-ho tot, perquè la llengua no es pot mantenir al marge del sentiment de poble. El mal de fons és que Espanya està emmetzinada; no s'ho creuen ni s'ho creuran mai (el respecte a la pluralitat lingüística).

M. PRATS.- Per la via de les relacions amb l'estat no ens en sortim perquè no ens entenen ni tenim mitjans per a imposar-nos.

F. VALLVERDÚ.- Dieu que el marc estatal no serveix per a la normalització lingüística. A mi ningú m'ho ha demostrat. El que vull que se'm demostrï és que la normalització només es pot dur a terme en situació d'independència, perquè independents són Filipines o Irlanda, però no han tirat endavant.

M. PRATS.- Els casos d'aquestes nacions no em serveixen. Tenir estat és condició necessària però no suficient, tanmateix això no desfà la meua tesi.

J. RIGOL.- Lògicament si es té un estat, la llengua es defensa amb més facilitat, amb més mitjans, però a Catalunya pensar en un estat propi és, avui per avui, una mica somiatruïtes.

F. NOY.- Catalunya no ha tingut mai ocasió de gol per a ser independent, com a màxim s'ha acostat a porteria. Dir que amb un estat se solucionaria el problema, és trampa.

M. PRATS.- Crec que trobaríem una possibilitat de sortida amb això que en diem Europa, segons com es construeixi. Hem de ser capaços d'exposar aquesta sortida.

F. NOY.- L'Europa de les Llengües és una invenció pietosa. Els europeus mai ens ajudaran en una qüestió com aquesta.

X. FOLCH.- No descartaria la via europea perquè ens obre una esperança. Del marc espanyol n'estem escarmentats.

En tot cas, sigui quina sigui la via, el debat va per llarg i únicament acaba de començar.

Pere Martí

